

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 października 2017 roku Sąd Rejonowy w Kaliszu oddalił powództwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą we W. przeciwko S. P. o zapłatę.

Apelację od opisanego wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 403) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie powództwa pomimo, iż powód wykazał przesłanki odpowiedzialności z tego tytułu, tj. prawidłowe spełnienie świadczenia oraz zwłokę pozwanego w płatnościach;

b) art. 451 § 3 kodeksu cywilnego poprzez brak stosownego rozliczenia przez Sąd meriti wpłat dokonanych przez pozwanego, pomimo iż ustawa wprost wskazuje sposób w postępowaniu w tym przypadku (posługując się pojęciem „zalicza się”), z kolei w potwierdzeniach przelewów dokonywanych przez pozwanego nie było dyspozycji zarachowania dokonywanych wpłat;

2. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

a) art. 98 § 1 i 2 oraz § 3 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez ich niewłaściwe stosowanie wyrażające się w braku zasądzenia na rzecz powoda od pozwanego kosztów procesu, pomimo przegrania przez niego procesu w przeważającej części, tj. 14/15 kwoty głównej;

b) art. 203 § 1 oraz 2 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i brak umorzenia postępowania w zakresie ograniczonej przez powoda części powództwa (wraz ze zrzeczeniem się roszczenia), tj. co do kwoty 1.560,00 zł oraz obciążenia pozwanego kosztami procesu – pomimo, iż cofnięcie miało miejsce przed rozpoczęciem rozprawy i było skutkiem wpłat pozwanego mających miejsce po wytoczeniu powództwa;

c) art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego wyrażającą przyjęciu, że:

- powód nie wykazał zasadności roszczenia o zapłatę kwoty 101,79 zł z tytułu kosztów odzyskiwania należności w wysokości równowartości 40 EUR w oparciu o art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych z dnia 8 marca 2013 r., pomimo

iż przesłanki odpowiedzialności z tego tytułu wykazane zostały przez powoda poprzez przedstawienie faktur VAT o numerach (...), (...), (...), (...), (...), (...) oraz (...) wraz z dowodami opłacenia ich przez pozwanego po terminie wymagalności przelewami z dnia 25 kwietnia 2016 roku, 4 maja 2016 roku oraz 9 maja 2016 roku, dalej idącego roszczenia opartego na tej podstawie normatywnej powód zaś nie zgłaszał w komparycji pozwu złożonego w elektronicznym postępowaniu upominawczym;

- powód nie wykazał zasadności roszczenia odsetkowego, pomimo iż przesłanki odpowiedzialności pozwanego z tego tytułu wykazane zostały przez powoda poprzez przedstawienie faktur VAT o numerach (...), (...), (...), (...), (...), (...) oraz (...) wraz z dowodami opłacenia ich przez pozwanego po terminach wymagalności faktur VAT przelewami z dnia 25 kwietnia 2016 roku, 4 maja 2016 roku oraz 9 maja 2016 roku.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez:

a) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 101,79 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

b) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odsetek ustawowych liczonych od następujących kwot i dat:

- 196,80 zł od dnia 12 kwietnia 2015 r. do dnia 25 kwietnia 2016 r.;

- 196,80 zł od dnia 15 maja 2015 r. do dnia 25 kwietnia 2016 r.;

- 196,80 zł od dnia 12 czerwca 2015 r. do 25 kwietnia 2016 r.;

- 109,60 zł od dnia 12 lipca 2015 r. do dnia 25 kwietnia 2016 r.

- 87,30 zł od dnia 12 lipca 2015 r. do dnia 4 maja 2016 r.;

- 196,80 zł od dnia 14 sierpnia 2015 r. do dnia 4 maja 2016 r.;

- 16,00 zł od dnia 12 września 2015 r. do dnia 4 maja 2016 r.;

- 180,80 zł od dnia 12 września 2015 r. do dnia 9 maja 2016 r.

- 196,80 zł od dnia 12 października 2015 r. do dnia 9 maja 2016 r.;

- 120,63 zł od dnia 13 listopada 2015 r. do dnia 9 maja 2016 r.;

- 61,77 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia 9 maja 2016 r.

2. morzenie postępowania w dalej idącym zakresie (zgodnie z ograniczeniem powództwa dokonany przez powoda w toku postępowania);

3. obciążenie pozwanego kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu I-instancyjnym;

4. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Wstępnie zaznaczyć należy, że sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, zaś Sąd odwoławczy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, zatem zgodnie z art. 505¹³ §2 k.p.c. uzasadnienie niniejszego orzeczenia powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zasadny jest zarzut apelacyjny powoda, w którym zarzuca wyrokowi Sądu I instancji naruszenie art. 203 § 1 i § 2 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i brak umorzenia postępowania w zakresie ograniczonej części powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, tj. co do kwoty 1.560 zł oraz obciążenia pozwanego kosztami procesu pomimo, że cofnięcie miało miejsce przed rozpoczęciem rozprawy i było skutkiem wpłat pozwanego po wytoczeniu powództwa.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego

aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku. Pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego (art. 203 § 2 k.p.c.).

Jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie (art. 355 § 1 k.p.c.).

Zauważyć należy, że powód w sprawie dochodził zasądzenia na jego rzecz kwoty wynikające z niezapłaconych przez pozwanego faktur w łącznej kwocie 1.498,23 zł oraz odsetek ustawowych od tych kwot od dnia wymagalności tych kwot do dnia zapłaty, jak też kosztów dochodzenia należności w kwocie 163,56 zł wraz z odsetkami ustawowymi od wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W toku procesu strona pozwany dokonał zapłaty na rzecz powoda łącznie kwotą 1.560 zł, którą wobec braku wskazania sposobu jej zarachowania, powód na podstawie art. 451 § 3 k.c. prawidłowo zaliczył na poczet długów najdalej wymagalnych i złożył w tym zakresie pismo procesowe ograniczając swoje powództwo o kwotę 1.560 zł ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie tej kwoty (pismo procesowe z dnia 30 marca 2017 r. k. 124-125).

Sąd I instancji pomimo cofnięcia pozwu w zakresie dokonanej przez pozwanego wpłaty i jednoczesnego dookreślenia zreformowanego przez ten fakt żądania z jednoczesnym podtrzymaniem żądań wskazanych w pozwie, wezwał pełnomocnika powoda do sprecyzowania swojego żądania w terminie 14 dni pod rygorem skutków procesowych (k. 145). Wobec jednak braku odpowiedzi na to wezwanie Sąd Rejonowy, ignorując fakt cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie wpłaconej kwoty i pomimo zaistnienia przesłanek do umorzenia postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., merytorycznie rozstrzygnął sprawę zaskarżonym wyrokiem.

W tych okolicznościach jako, że w rozpoznawanej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym powód cofnął pozew na skutek dobrowolnego częściowego zaspokojenia przez pozwanego roszczenia dochodzonego pozwem, zasła przesłanka do umorzenia postępowania w tej właśnie części. W związku z powyższym Sąd I instancji winien był umorzyć postępowanie w tym zakresie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego żądanie pozwu po cofnięciu pozwu w zakresie wpłaconej i zaliczonej na poczet należności głównej oraz częściowo na poczet kosztów dochodzenia należności kwoty oraz odwołaniem się w pozostałym zakresie do treści pozwu, precyzowało nowy zakres roszczenia powoda i nie wymagało jego dookreślenia. W powyższym piśmie procesowym precyzyjnie wskazano bowiem, że powód podtrzymywał żądanie w zakresie kwoty 101,79 zł z tytułu kosztów dochodzenia należności na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a także odsetek ustawowych oraz odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) zgodnie z treścią pozwu, a więc: w przypadku zapłaconych w toku postępowania kwot - od dat ich wymagalności do dat zapłaty w toku postępowania oraz od dochodzonej kwoty stanowiącej pozostały koszt dochodzenia należności – od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty.

Mając powyższe na względzie Sąd odwoławczy w tym zakresie rozpoznawał pozostałe zarzuty zawarte w apelacji powoda.

Trafny okazał się zarzut naruszenia art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Zarzut ten odnosi się do żądania od pozwanego kwoty 101,79 zł jako nieuregulowanej części należnej równowartości kwoty 40 euro. Niekwestionowane było przy tym przez strony, że powód wystawiał z tytułu świadczonych usług faktury VAT (k. 42-49) określone w wezwaniu do zapłaty (k. 50), za które pozwany dokonał zapłaty z opóźnieniem.

Sąd Okręgowy podziela w pełni stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 11 grudnia 2015 roku, III CZP 94/15 i zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały wykładnię art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Powyższa uchwała została podjęta w odpowiedzi na przedstawione Sądowi Najwyższemu pytanie prawne: 1. Czy rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 403) przysługuje wierzycielowi mimo, że kosztów odzyskania należności faktycznie nie poniósł? 2. Czy konieczną przesłanką do uznania roszczenia o zapłatę 40 euro za zasadne jest zastrzeżenie w umowie lub wezwaniu do zapłaty terminu płatności przekraczającego 30 dni? Zgodnie z tezą uchwały „Rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy (Legalis Numer 1364697).

Sąd Okręgowy podziela w pełni argumenty przedstawione w uzasadnieniu powołanej uchwały, w tym w szczególności odnoszące się do tego, że kwota 40 euro rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności, należy się wierzycielowi również wtedy, gdy w umowie został zastrzeżony 30 dniowy termin zapłaty, bądź nawet termin krótszy, tak jak w niniejszej sprawie.

Z powyższych względów w ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda co do zapłaty kwoty odpowiadającej części nieuiszczonej równowartości kwoty 40 euro podlegało uwzględnieniu na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W ramach sankcji za niewykonanie świadczenia w terminie, powodowi należały się odsetki ustawowe za opóźnienie od zapłaconych w toku procesu kwot objętych fakturami z tytułu wykonania na rzecz pozwanego wyszczególnionych w nich usług, liczonych od dat ich wymagalności do dnia zapłaty, a obejmujących na zasadzie art. 481 § 1 i 2 k.c. zarówno odsetki ustawowe w wysokości obowiązującej do dnia 1 stycznia 2016 r., jak i odsetki w wysokości określonej po tej dacie, od kwot stanowiących wpłaty dokonane na poczet należności w toku procesu. Należało zatem uznać za zasadne powództwo w powyższym zakresie, zgodnie z wnioskiem apelacji, z uzasadnionym matematycznie obniżeniem jednej z nich, tj. kwoty 87,30 zł do kwoty 87,20 zł.

Powództwo w pozostałym zakresie (0,10 zł oraz odsetek od kosztów odzyskiwania należności) podlegało oddaleniu. Nie zasługiwało bowiem na uwzględnienie roszczenie powoda o zasądzenie odsetek ustawowych na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c.

od rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności. Zważyć bowiem należy, że obowiązek zapłaty odsetek stanowi dla dłużnika, jak już wskazano powyżej, swoistą sankcję za niewykonanie świadczenia w terminie. Dopuszczenie możliwości naliczania odsetek od zryczałtowanych kosztów odzyskiwania należności, które realizują się właśnie na skutek nieterminowego uregulowania zobowiązania, prowadziłoby do nadmiernego obciążenia dłużnika i powstania piramidy roszczeń związanych z nieterminowym uregulowaniem zobowiązań.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy w punkcie I - zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w punkcie 1 - umarzając postępowanie w zakresie kwoty 1.560 zł; w punkcie 2 - zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 101,79 zł stanowiącą pozostałą do zapłaty równowartość kwoty 40 euro oraz zasądając odsetki ustawowe od zaliczonych na poczet dochodzonej przez powoda należności wpłaconych

w toku procesu poszczególnych kwot, z uwzględnieniem ich prawidłowej wysokości oraz dat wymagalności i zapłaty; w punkcie 3 - oddalając powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie II – oddalił apelację w pozostałym zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. jako bezzasadną.

W konsekwencji zmiany rozstrzygnięcia, co do istoty sprawy, zmianie uległo także rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, co do kosztów procesu.

Apelacja również zawierała zarzuty odnoszące się do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu. Orzekając w tym zakresie w punkcie I.4. Sąd Okręgowy miał na względzie, iż wprawdzie zasadą jest, iż przy cofnięciu pozwu obowiązek zwrotu kosztów postępowania obciąża powoda (art. 203 § 2 k.p.c.), jednak wyjątkowo tylko obowiązek zwrotu kosztów może nie obciążać strony cofającej pozew, lecz ciąży na stronie przeciwnej, gdy cofnięcie pozwu, tak jak w niniejszej sprawie, wynikało z zaspokojenia powoda przez przeciwnika

w toku postępowania w pierwszej instancji (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 11 grudnia 2009 r., V CZ 58/09, LEX nr 551159).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy koszty procesu w zakresie uiszczonego

w toku procesu roszczenia głównego niewątpliwie winny obciążać pozwanego. Wobec zmiany wyroku i zasądzenia na rzecz powoda pozostałej kwoty należności głównej oraz należnych od niej odsetek, pozostało stwierdzić, że w postępowaniu w pierwszej i w drugiej instancji uległ on pozwanemu w nieznaczonej części obejmującej oddalone powództwo

o odsetki od rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności oraz 0,10 zł . Powyższy stan sprawy uzasadniał, zgodnie z art. 100 zd. 2 k.p.c.. wyłożenie na pozwanego obowiązku zwrotu wszystkich kosztów poniesionych przez powoda w toku pierwszej i drugiej instancji. Z tego względu Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu poniesionych przez niego kosztów procesu pierwszoinstancyjnego: kwotę 1.247 zł, na którą złożyły się: 30 zł – opłata sądowa od pozwu, 17 – zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa, wynagrodzenie pełnomocnika - 1.200 zł; procesu drugoinstancyjnego: kwotę 480 zł, na którą złożyły się: 30 zł – opłaty sądowej od apelacji, wynagrodzenie pełnomocnika - 450 zł.

Sąd Okręgowy określił wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda – będącego radcą prawnym - w postępowaniu pierwszoinstancyjnym - na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat

za czynności radców prawnych w brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804);

w postępowaniu apelacyjnym - na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat

za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 roku z uwagi na datę wniesienia apelacji (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).